

20 ÉVÉ

együtt

20 év telt el Ciprus, Csehország, Észtország,
Lengyelország, Lettország, Litvánia,
Magyarország, Málta, Szlovákia és Szlovénia
uniós csatlakozása óta

20 éve együtt - 20 év telt el Ciprus, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Szlovákia és Szlovénia uniós csatlakozása óta

Európai Bizottság
Kommunikációs Főigazgatóság
1049 Brüsszel
BELGIU

PDF ISBN 978-92-68-14750-4 doi:10.2775/498138 NA-09-24-244-HU-N

Az Európai Bizottság nem tehető felelőssé a kiadvány további felhasználásából eredő következményekért.

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024

© Európai Unió, 2024

A bizottsági dokumentumok további felhasználására vonatkozó szabályokat az erről szóló, 2011. December 12-i 2011/833/EU bizottsági határozat (HL L 330., 2011.12.14., 39. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>) rögzíti. Eltérő rendelkezés hiányában e dokumentum további felhasználása a Creative Commons Nevezd meg! 4.0 nemzetközi (CC BY 4.0) licencnek megfelelően engedélyezett (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.hu>). Ez azt jelenti, hogy a további felhasználás a forrás megfelelő megnevezésével és az esetleges változtatások feltüntetésével megengedett.

A nem az Európai Unió tulajdonában lévő elemek felhasználása vagy sokszorosítása érdekében közvetlenül a szerzői jog tulajdonosához kell engedélyért fordulni.

FORRÁSOK

Illusztrációk © Európai Unió, ha a szöveg másképp nem jelzi.

Tartalomjegyzék

Több lehetőség és jobb életminőség	4
Növekedés, munkahelyteremtés és jólét	6
Az európai iparágak és fontos ágazatok versenyképességének fokozása	8
Beruházás az Uniónkba	10
Az innováció és kutatás előmozdítása	12
Szolidaritásvállalás	13
Európa szerepének megerősítése a világban	15

Európai családuknk húsz évvel ezelőtt kibővült. 2004. május 1-jén Ciprus, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Szlovákia és Szlovénia állampolgárai uniós polgárok lettek. Az Unió ekkor nagyobb – Tallinntól Lisszabonig, Vallettától Stockholmig, Dublintól Nicosiáig terjedő – politikai, gazdasági és kulturális egységgé vált. Néhány évvel később Bulgária, Románia és Horvátország csatlakozása még erősebbé tette Uniónkat.

Az elmúlt két évtizedben figyelemreméltó ütemben zajlottak a változások az Európai Unióban. Már 450 millió európai élvezi a mozgás szabadságát egy nagyobb Unión belül. A polgárok erősebb jogokkal és szabadságokkal rendelkeznek. Megerősödött a demokrácia és a jogállamiság még akkor is, ha időnként próbára teszik őket. Mind az emberek, mind a vállalkozások számára bővültek a lehetőségek.

A 2004-es nagy bővítéssel az EU a világ egyik legnagyobb egységes piacává vált. Növekedésben és a jólétben lett részünk. Az elmúlt 20 évben az uniós beruházásoknak és alapoknak köszönhetően kontinentális léptékű, modern infrastruktúra és összeköttetések épültek ki mind a 27 tagállamban. Az európai társadalom hasznát látta a fokozott innovációnak, profitált a köz- és magánberuházásokból, élvezte az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a személyek szabad mozgásából, valamint a magasabb szintű normákból és nagyobb lehetőségekből származó előnyöket.

Ez nem mindig volt könnyű. Az új tagállamoknak valamennyi ágazatban alkalmazkodniuk kellett az új szabályokhoz. A lehetőségek kihasználása mellett és a nagyobb piachoz való hozzáférésért cserébe meg kellett birkózniuk a megnövekedett versennyel. A korábban csatlakozott tagállamok egyes ágazatainak szintén alkalmazkodniuk kellett. E tekintetben az Európai Unió megfelelő eszközökkel rendelkezik ahhoz, hogy biztosítsa a méltányosságot és tompítsa e változások hatását. Különböző alapok és támogatási eszközök – köztük a kohéziós alapok – segítettek biztosítani, hogy senki se maradjon le.

A bővítés sikertörténet. Segítette a tagállamokat abban, hogy jobban megbirkózzanak az európai és globális kihívásokkal. Bár a pénzügyi válság, a Covid19-világjárvány, az Ukrajna elleni orosz agresszió és legutóbb a közel-keleti háború próbára tette az EU egységét, kibővült Uniónknak mindig sikerült eredményes válaszlépéseket tenni.

Az EU ma a két évtizeddel ezelőtt csatlakozott 10 tagállammal együtt erősebb. És az EU-tagságnak köszönhetően minden ország jobb helyzetben van.

Az Eurobarométer felmérése szerint az **Unióhoz 20 évvel ezelőtt csatlakozott tagállamokban élő polgárok átlagosan 79%-a véli úgy, hogy országa profitált az uniós tagságból.**

Hasonlóképpen, az **akkoriban már tagsággal rendelkező 15 ország állampolgárainak 70%-a gondolja, hogy az uniós tagság előnyösnek bizonyult** (szemben a 2004-es 53%-kal).

© FREDERICK FLORIN/AFP via Getty Images

Több lehetőség és jobb életminőség

A bővítés több lehetőséget teremtett a tagállamok polgárai számára arra, hogy az Európai Unió egész területén bárhol tanulhassanak és dolgozhassanak. 2004 óta a 10 országból több mint 2,7 millióan éltek a külföldön való tanulás és oktatás lehetőségével. Az Erasmus+ programnak köszönhetően több mint 600 ezer, más uniós országból származó fiatal tanult az újonnan csatlakozott országok egyetemén.

A 2004-ben csatlakozott 10 tagállam közül kilenc teljes jogú tagja a schengeni térségnek, a világ szabad utazást biztosító legnagyobb térségének, amely garantálja a zökkenőmentes és biztonságos utazást. Ciprusnak a schengeni térségbe való további integrációja pedig folyamatban van, figyelembe véve a szigetország különleges körülményeit.

Emellett a tagállamok hatékonyabban működtek együtt a határokon átnyúló bűnözés

visszaszorításában, amit közös szabályok, operatív együttműködés és uniós támogatás segít. Ez hozzájárult például a kábítószer-kereskedelem, a pénzmosás és az online bűnözés elleni küzdelemhez.

Az elmúlt 20 évben az Európai Unió jelentős előrelépést tett többek között a szociális jogok, az egészség- és környezetvédelem, a hulladékgazdálkodás, a fogyasztói jogok és a termékbiztonság terén, hozzájárulva az emberek általános életminőségének

javításához. A 2004-ben csatlakozott 10 ország nemcsak élvezte e magasabb szintű normák előnyeit, hanem azok alakításában is részt vett. Mára Unió-szerte nagyobb hangsúlyt kap a természet megóvása, a városi levegő tisztasága és a magánélet védelme.

2004 óta **a 10 tagállamból több mint 2,7 millió fiatal vett részt az Erasmus+ programban.**

Az uniós csatlakozás óta a 10 tagállam növelte az újrafeldolgozott települési hulladék arányát. 2004 és 2022 között mások mellett Szlovákia, Litvánia, Szlovénia és Lettország az újrafeldolgozási arány több mint 40 százalékpontos emelkedéséről számoltak be.

A 2004-ben csatlakozott tagállamokban az átlagos **várható élettartam** 20 év alatt **75 évről 79 évre emelkedett**, vagyis majdnem felzárkózott **a 27 uniós tagállam 81 éves átlagához.**

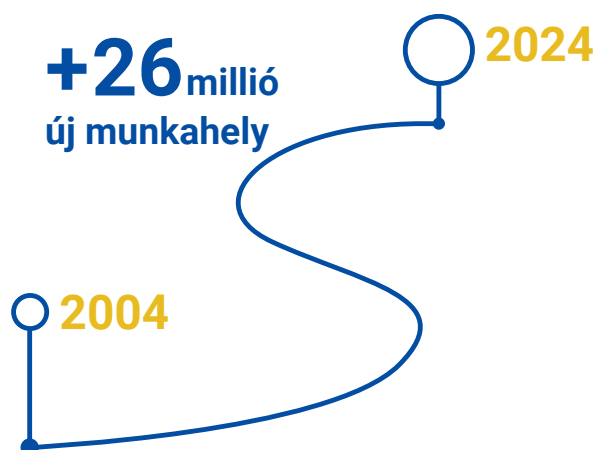
A legfrissebb standard Eurobarométer felmérés szerint az Európai Unióhoz 20 évvel ezelőtt csatlakozott országok állampolgárainak **életminőséggel való általános elégedettsége a 2004-es 68%-ról 2024-re 89%-ra nőtt.**

Növekedés, munkahelyteremtés és jólét

Az elmúlt 20 évben a globális gazdasági visszaesés ellenére az EU gazdasága 27%-kal nőtt. Azok az országok, amelyek 2004-ben az Unió részévé váltak, jelentős gazdasági növekedésnek indultak. A lengyel és a máltai gazdaság mérete például több mint kétszeresére, Szlovákia gazdasága pedig 80%-kal nőtt. **Valamennyi újabb tagállam gazdasága folyamatosan közelít az EU-27 átlagához.**

A 2004-es bővítés előtt már tagsággal rendelkező országokat is növekedés és jólét jellemzi. A 10 országba irányuló spanyol export az elmúlt 20 évben megduplázódott. Az új államokkal folytatott olasz árukereskedelem 77%-kal nőtt a csatlakozásuk óta. A Litvánia és Svédország közötti kereskedelmi kapcsolatok is jelentősen növekedtek. Kevesebb mint két évtized alatt az EU-n belüli belső áruforgalom több mint 40%-kal nőtt.

Az emberek pedig testközelből tapasztalhatták meg ezt a növekedést. A reálbérek 2004 és 2023 között megduplázódtak a 10 államban, a szegénység szintje pedig felére csökkent. **Az elmúlt 20 évben EU-szerte létrejött 26 millió új munkahelyből 6 millió a 10 új uniós tagállamban létesült.**

Az EU-hoz 2004-ben csatlakozott 10 tagállam tartós gazdasági növekedést ért el: Észtország átlagos éves bruttó nemzeti jövedelmének (GNI) növekedési rátája meghaladta a 8%-ot, míg Lengyelországban, Szlovákiában, Máltán és Lettországon ez az érték átlagosan több mint 7%-kal nőtt.

A 10 új tagállam egy főre jutó átlagos GDP-je az EU-27 átlagának 2004-es 59%-áról 2022-re 81%-ra nőtt.

Ezekben a tagállamokban jelentősen – **a 2005-ös 37%-ról 2020-ra 17%-ra – csökkent a szegénység és a társadalmi kirekesztés szintje.** A szegénység kockázatának kitett gyermekek száma ugyanebben az időszakban 41%-ról 17%-ra csökkent.

A felsőfokú végzettséggel rendelkező 25 és 34 év közöttiek aránya a csatlakozás óta **csaknem 20 százalékponttal nőtt** a 10 tagállamban.

E tíz tagállam közül hét bevezette az eurót: elsőként Szlovénia 2007-ben, legutóbb pedig – 2015-ben – Litvánia csatlakozott az euróövezethez. Ez lehetővé tette, hogy több vállalkozás és polgár élvezhesse az egységes piac előnyeit az árfolyamkockázatok nélkül.

Az európai iparágak és fontos ágazatok versenyképességének fokozása

A lengyel elektronikai üzletágtól a német autógyártó ágazatig az ipar a kibővített egységes piac által kínált méretgazdaságosságnak köszönhetően nőtt. Az európai ipar egyre nagyobb hozzáféréssel rendelkezik olyan kulcsfontosságú bemeneti anyagokhoz, mint a kritikus fontosságú nyersanyagok. A vállalatok most már könnyen beszerezhetik a rezet Cipruson, a kobaltot Csehországban, a ritkaföldfémeket Litvániában és a nikkelt Szlovákiában.

A kibővült Unió lehetőséget teremtett arra is, hogy az agrár-élelmiszeripari termékeket nagyobb piacon értékesítsék, minőségi termékek szélesebb választékát kínálva a polgárok számára. A 10 új tagállam különböző gazdálkodási hagyományokkal, növényekkel, állatállománnyal és kiváló minőségű termékekkel gazdagította az EU mezőgazdasági sokféleségét. **Ezekben az országokban a mezőgazdasági termelés értéke az elmúlt két évtizedben megháromszorozódott, meghaladva a 68 milliárd eurót.**

„A 10 tagállamban a mezőgazdasági termelés értéke az elmúlt két évtizedben megháromszorozódott, meghaladva a 68 milliárd eurót.”

© NurPhoto via Getty Image

„A lengyel elektronikai üzletágtól a német autógyártó ágazatig az ipar a kibővített egységes piac által kínált méretgazdaságosságnak köszönhetően nőtt.”

A nagyobb egységes piachoz való hozzáférés előnyösnek bizonyult az európai iparágak számára. 2004 és 2022 között Szlovákia megduplázta fémalapanyag-termelését, Csehország pedig több mint kétszeresére növelte a papírtermékek gyártását.

A közös agrárpolitika révén az EU elősegítette a mezőgazdasági és élelmiszeripar korszerűsítését a 10 tagállamban.

Az európaiak több jó minőségű élelmiszerhez és mezőgazdasági termékhez juthatnak hozzá Uniószerre. A gozói bortól a szlovák savanyúkáposztáig a 10 országból több mint 280 termék került fel az oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel ellátott termékek uniós nyilvántartásába.

Beruházás az Uniónkba

Az elmúlt 20 évben az EU jelentős infrastrukturális beruházásokat hajtott végre – az autópályáktól és a csővezetésektől kezdve a tömegközlekedésen és a konnektivitáson át az adatközpontokig és a határokon átnyúló infrastruktúrákig – annak érdekében, hogy **Európa jobb élet- és munkakörülményeket biztosítson.**

Európa közlekedési kapcsolatai bővültek és javultak, és immár a kontinens valamennyi részét összeköti. Kibővült például Szlovénia vasúthálózata, és az uniós beruházások a magyarországi metróvonalak fejlesztéséhez is hozzájárultak. Számos projekt van folyamatban – a Rail Baltica például a balti államokat fogja összekötni Európa többi részével, megkönnyítve a közlekedést Finnország és más uniós országok között.

Integrált energiapiacunk – többek között a Málta és Olaszország közötti összekapcsolt villamosenergia-hálózatok, valamint a Dániát és Lengyelországot összekötő gázhálózatok révén – segítettek átvészelni a válságokat, például amikor Oroszország csökkentette a gázszállítást. Az uniós országok együttműködnek az energiaellátás biztonságosabbá és fenntarthatóbbá tételére, valamint a tiszta energiára való átállás előmozdítása és az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségünk csökkentése érdekében.

„A Rail Baltica a balti államokat fogja összekötni Európa többi részével.”

A jelentős uniós beruházásoknak köszönhetően Unió-szerte megnőtt a nagy sebességű széles sávú hálózatok és az internet-hozzáférés lefedettsége. A digitalizáció terén élen járó tagállamok – például Észtország – segítik az e-kormányzati szolgáltatások úttörő jellegű elterjesztését. Már emberek milliói férnek hozzá az 5G hálózathoz Európa-szerte. Emellett minden uniós polgár élvez a mobil barangolási díjak eltörlésének előnyeit, azaz amikor a 27 tagállamban utaznak, nem kell többet fizetniük a kezdeményezett hívásaik és szöveges üzeneteik után. Az uniós beruházások hozzájárulnak az összekapcsoltság és a hálózatok ellenálló képességének további javításához is – erre jó példa a Svédországot és Finnországot a balti országokkal összekötő új száloptikás kapcsolat kiépítése.

Ma a Next Generation EU segítségével még további előrehaladást tudunk elérni. **Ez a több mint 800 milliárd euró költségvetéssel rendelkező kezdeményezés több száz projektet finanszíroz mind a 27 tagállamban, a tengeri szélenergiaparkoktól az elektromos vonatokig, a legmagasabb minőségű digitális szolgáltatásoktól a világszínvonalú orvosi központokig, minőségi munkahelyeket teremtve.**

Mivel a körülöttünk lévő stratégiai környezet folyamatosan változik, és Európának fokoznia kell védelmi kapacitását, valamennyi tagállam kiveszi részét ennek megerősítéséből – ideértve Észtország védelmi kutatásait, a svéd repülőgépjárműfejlesztést vagy a lengyel lőszergyártást.

A kohéziós politika keretében nyújtott uniós finanszírozás és az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz támogatásával **Európa közlekedési hálózata átalakult és bővült.** Lengyelországban, Magyarországon és Szlovákiában az elmúlt két évtizedben megháromszorozódott az autópályák hossza. Litvánia vasúthálózata 200 kilométerrel bővült 2004 óta.

Az elmúlt 20 évben az EU-nak sikerült javítania gazdaságának energiahatékonyságát. Az EU összességében csaknem 33%-kal csökkentette gazdaságának energiaintenzitását. A 2004-ben csatlakozott tíz tagállam még ennél is jobb eredményekkel büszkélkedhet: a gazdaságaik energiaintenzitása több mint 40%-kal csökkent.

Az innováció és kutatás előmozdítása

Az elmúlt 20 évben az Európai Unió számos áttörést hozó kutatási eredményt és kreatív újítást könnyvelhetett el, például a **betegségmegelőzés és a rákkezelés** terén. Közülük sok a 10 új uniós tagállamban valósult meg, vagy a régebbi és az újabb tagállamok kutatói közötti együttműködés eredménye volt, uniós pénzügyi támogatással.

Magyar és francia tudósok a kiemelkedő kutatásaikért fizikai Nobel-díjat kaptak. A tudományos szakemberek – Lettországtól Spanyolországig – szorosabban együttműködnek például a genomokkal kapcsolatos ismereteink bővítése érdekében.

„Az elmúlt 20 évben az Európai Unió számos áttörést hozó kutatási eredményt és kreatív újítást könnyvelhetett el.”

Csehország, Magyarország, Olaszország, Németország és mások együttműködnek **a világ legnagyobb és legfejlettebb nagy teljesítményű lézerinfrastruktúrájának** kiépítésében.

Szolidaritásvállalás

Legyen szó árvizekről vagy erdőtüzekről, földrengésekről vagy egészségügyi vészhelyzetekről, a 27 tagállam mindig készen áll arra, hogy létfontosságú segítséget nyújtson egymásnak, ha valamilyen katasztrófa következik be.

Az elmúlt 20 évben az uniós polgári védelmi mechanizmuson keresztül valamennyi uniós ország támogatást nyújtott a kontinens minden részén és azon túl is. A példákat hosszan sorolhatnánk. 2010-ben öt tagállam sietett Magyarország segítségére, amikor villámárvizek sújtották az országot. 2022 nyarán osztrák tűzoltók segítettek a szlovéniai pusztító erdőtüzek megfékezésében. Tavaly Görögországnak szlovák vészhelyzeti szakemberek segítségével sikerült úrrá lennie a területét sújtó példátlan méretű erdőtüzeken.

Az uniós tagállamok Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborújának első napja óta együttműködnek az ukrán nép támogatása érdekében. Lengyelországban, Szlovákiában és Romániában működő logisztikai központok fogadják, majd osztják szét az egész Unióból érkező segélyeket. Az EU több mint 4,1 millió ukrán menekültnek nyújtott átmeneti védelmet, akik közül közel 1,7 milliót a 2004-ben csatlakozott tagállamok fogadtak be.

Az uniós tagállamok együttműködnek annak érdekében, hogy sürgősségi segélyeket mozgósítsanak más országok és egymás számára – 2004 óta több mint 700, az uniós polgári védelmi mechanizmuson keresztül benyújtott ilyen segítségnyújtási kérelmet kezeltek.

Az orvosi eszközök Magyarországon, Lengyelországban, Litvániában és Szlovéniában található rescEU-készletei, valamint a Cipruson, illetve Csehországban előre telepített tűzoltó repülőgépek és helikopterek segítségével az EU mind a 27 tagállamba gyorsan el tudja juttatni a támogatást.

Lengyelország ad otthont az EU egészségügyi evakuálási központjának, amely a sürgős kezelésre szoruló ukrán betegek ellátását szolgálja. Eddig több mint 3 200 beteget helyeztek át európai kórházakba speciális egészségügyi ellátás céljából.

Ciprus a palesztin népnek nyújtott humanitárius segítség eljuttatására szolgáló tengeri folyosó frontvonalában található.

Európa szerepének megerősítése a világban

Az elmúlt 20 évben Európa határozottabban hallatta hangját a globális szinten – legyen szó akár az éghajlatváltozás elleni fellépésről, a világjárvány elleni küzdelemről vagy a demokrácia előmozdításáról.

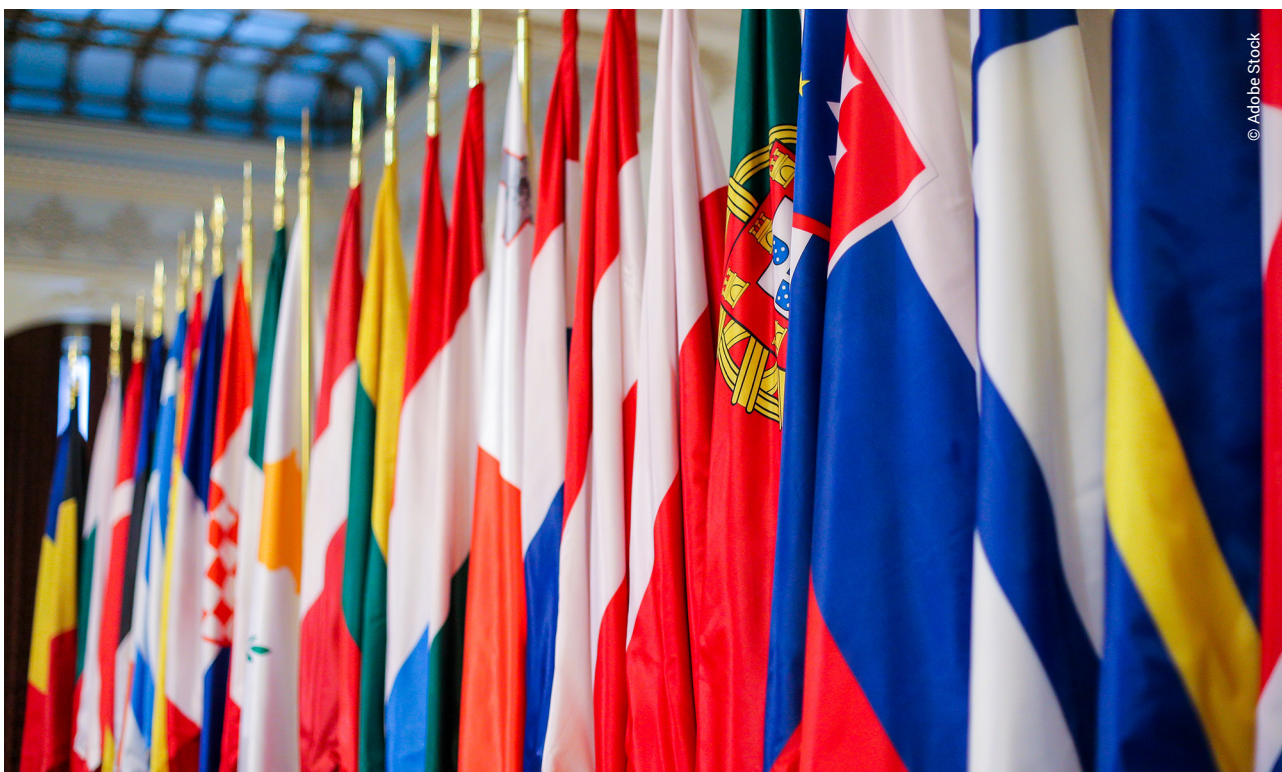
A 10 új tagállam csatlakozásával megnövekedett az EU globális gazdasági ereje. A nagyobb egységes piac még vonzóbb kereskedelmi partnerré tette az EU-t, ami új lehetőségeket teremtett számunkra külföldön. 2004 óta globális nemzetközi kereskedelmünk 3 billió euróval bővült – 2023-ban már elérte az 5 billió eurót.

Ezen túlmenően az Unió kibővülésével növekedett Európa vezető humanitárius adományozóként betöltött szerepe is.

Az európai humanitárius támogatást – irányuljanak akár Ukrajnába, Gázába vagy Szudánba – az egész Unióból érkező segítségnyújtó munkatársak kezelik, ideértve többek között lengyel nem kormányzati szervezeteket, a cseh humanitárius partnereket és a ciprusi segélymunkásokat.

A bővítés Unió-szerte előmozdította a jólétet, megszilárdította a demokráciát és erősítette a stabilitást. **Az EU pedig a 27 tagállamával erősebb geopolitikai szereplővé vált.**

„Az EU pedig a 27 tagállamával erősebb geopolitikai szereplővé vált.”

Az Európai Unió
Kiadóhivatala